

صادرات ایران در ۶ماه نخست سال جاری باوجودافزایش تحریم‌ها ۶درصدرشد کرد

رشد تجارت در سایه تحریم

گروه اقتصادی: سال‌های اخیر، کشورهای غربی با تشدید تحریم‌ها علیه ایران تلاش کردند تعاملات اقتصادی ایران با جهان را دچار چالش کنند و با ایجاد فشار مالی، اقتصاد کشور را به زانو درآورند. هدف اصلی این تحریم‌ها، انزوای تجاری ایران و تحمیل هزینه‌های سنگین به معیشت مردم بود. با این حال، گزارش‌های رسمی از عملکرد صادراتی ایران در ۶ ماه نخست سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد این سیاست‌ها نه‌تنها موفق نبوده، بلکه تیر تحریم‌های غرب به سنگ خورده است؛ ایران با وجود محدودیت‌ها، توانسته مسیر تجارت خارجی خود را حفظ کند و با رشد درآمدهای صادراتی، گام‌های مؤثری در جهت توسعه اقتصادی بردارد. این روند، گواهی روشن بر تاب‌آوری اقتصاد ایران و ناکامی پروژه فشار حداکثری غرب است.

در حالی که ایران در ۳ ماه نخست سال جاری با یک جنگ تحمیلی ۱۲ روزه مواجه بود که به طور طبیعی بر روند صادرات کالاهای ایرانی تأثیر گذناشت اما آمارهای رسمی نشان می‌دهد تجارت خارجی کشور در مجموع در نیمه نخست سال نه‌تنها کاهش نداشت، بلکه با رشد درآمد صادراتی نیز همراه بوده است. این واقعیت، برخلاف تصور برخی ناظران غربی، نشان می‌دهد تحریم‌ها نتوانسته مانعی جدی بر سر راه توسعه تجارت ایران ایجاد کند.

محسن منتظری، مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی و پایش سازمان توسعه تجارت، با اشاره به عملکرد صادراتی کشور در سال جاری، گفته است: «در ماه‌های ابتدایی سال، به‌ویژه در حوزه‌های پتروشیمی و گاز، کاهش صادرات ثبت شد اما با عبور از جنگ کوتاه‌مدت و بازگشت ثبات نسبی، روند صادرات بهبود یافت و در پایان ۶ ماه اول سال، رشد وزنی حدود ۶ درصدی به ثبت رسیده است. ۳ بخش صنعت، معدن و کشاورزی در این دوره رشد صادراتی داشته‌اند که این موضوع نشان‌دهنده پویایی اقتصاد غیرنفتی ایران حتی در شرایط تحریم و تنش‌های منطقه‌ای است».

در حوزه توسعه بازارهای هدف، ایران با تمرکز بر توافقنامه‌های تجارت آزاد و ترجیحی، مسیر تازه‌ای را دنبال می‌کند. تجربه موفق همکاری با اتحادیه اقتصادی اوراسیا

در مسیر تجارت خارجی ایران، توافقنامه‌های بین‌المللی که اخیراً نهایی شده‌اند با اجرایی‌شدن می‌توانند نقطه عطفی در بهبود صادرات کشور باشند. در حال حاضر توافق‌های تجارت آزاد و ترجیحی با کشورهایی مانند پاکستان، اندونزی، عمان، ازبکستان و مالزی، در صورت عملیاتی شدن کامل، ظرفیت‌های تازه‌ای را برای تولیدکنندگان و صادرکنندگان ایرانی فراهم خواهند کرد. این توافق‌ها نه‌تنها تعرفه‌های تجاری را کاهش می‌دهند، بلکه موانع غیرتعرفه‌ای را نیز از میان برمی‌دارند و امکان دسترسی مستقیم به بازارهای هدف را تسهیل می‌کنند.

با این حال باید اذعان کرد اثرات عضویت ایران در پیمان‌های منطقه‌ای مانند اتحادیه اقتصادی اوراسیا هنوز به طور کامل در اقتصاد کشور نمایان نشده است. اگرچه تجربه همکاری با اوراسیا در سال‌های اخیر مثبت ارزیابی شده اما بهره‌برداری عملیاتی از ظرفیت‌های این اتحادیه نیازمند زیرساخت‌های تجاری، لجستیکی و بانکی گسترده‌تری است. همچنین هماهنگی‌های گمرکی و تسهیل نقل‌وانتقال مالی میان اعضا باید به‌صورت مؤثر اجرا شود تا مزایای این عضویت به شکل ملموس در صادرات ایران دیده شود.

در حال حاضر توسعه حمل‌ونقل پایدار و ایجاد شبکه‌های توزیع در کشورهای هدف می‌توانند ظرفیت‌های بالقوه توافقنامه‌های منطقه‌ای را بالفعل کند و سهم ایران در بازارهای منطقه‌ای افزایش یابد و حتی صادرات غیرنفتی را به سطحی پایدار و رقابتی برساند.

در همین راستا چشم‌انداز تجارت خارجی ایران در نیمه دوم سال، با اتکا به توافقنامه‌های جدید و تقویت همکاری‌های منطقه‌ای، امیدوارکننده است. اگر سیاست‌گذاران اقتصادی کشور بتوانند مسیر اجرایی این توافق‌ها را هموار کنند و زیرساخت‌های لازم را فراهم آورند، صادرات ایران می‌تواند از عده‌های کنونی عبور کرده و وارد مرحله‌ای از رشد پایدار و هدفمند شود.

■ **ظرفیت عظیم کشورهای همسایه ایران**

در این میان نباید از ظرفیت عظیم کشورهای همسایه ایران برای واردات کالاهای ایرانی غافل شد. ایران با ۱۵

کشور همسایه، از جمله عراق، ترکیه، افغانستان، پاکستان، ترکمنستان، آذربایجان، ارمنستان و کشورهای حوزه خلیج فارس، مرز زمینی یا آبی دارد که مجموعاً بازاری با بیش از ۶۰۰ میلیون نفر جمعیت را در اختیار دارد. این کشورها به دلیل نزدیکی جغرافیایی، اشتراکات فرهنگی و نیازهای متنوع وارداتی، می‌توانند مقصدی مطمئن و کم‌هزینه برای صادرات کالاهای ایرانی باشند. در حال حاضر بخش قابل توجهی از صادرات غیرنفتی ایران به همین کشورها انجام می‌شود اما با توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل، تسهیل روابط بانکی و تقویت دیپلماسی اقتصادی، این سهم می‌تواند به مراتب افزایش یابد.

از سوی دیگر، ایران عضو سازمان‌های اقتصادی منطقه‌ای و بین‌المللی مهمی مانند سازمان همکاری اقتصادی (اگو)، اتحادیه اقتصادی اوراسیا، سازمان همکاری شانگهای و سازمان (AD) است. مجموع تجارت سالانه این سازمان‌ها به صدها میلیارد دلار می‌رسد. به‌عنوان نمونه، حجم تجارت سالانه کشورهای عضو اتحادیه اقتصادی اوراسیا بیش از ۹۰۰ میلیارد دلار برآورد می‌شود، در حالی که سهم ایران از این رقم هنوز بسیار ناچیز است. در سازمان اگو نیز که کشورهای عضو سهمی ۸ درصدی در تجارت جهانی دارند، ایران می‌تواند با فعال سازی ظرفیت‌های مغفول مانده، سهم خود را به طور چشمگیری افزایش دهد.

برآوردها نشان می‌دهد در صورت بهره‌برداری کامل از ظرفیت‌های منطقه‌ای، ایران می‌تواند تا ۲ برابر وضعیت فعلی، صادرات خود را به کشورهای عضو این سازمان‌ها افزایش دهد. این هدف البته مستلزم اصلاحات ساختاری، تسهیل تجارت، رفع موانع بانکی و گمرکی و همچنین ارتقای کیفیت و بسته‌بندی کالاهای صادراتی است.

بنابراین با توجه به اینکه مسیرهای همکاری منطقه‌ای با جدیت دنبال می‌شود و زیرساخت‌های لازم برای تجارت پایدار در حال فراهم‌سازی است، ایران می‌تواند نه‌تنها از فشار تحریم‌ها عبور کند، بلکه جایگاه خود را به عنوان یکی از بازیگران اصلی تجارت منطقه‌ای تثبیت کرده و از بازارهای چندصد میلیارد دلاری پیرامونی، سهمی درخور کسب کند.

غیرحضورى مانند موبایل بانک و اینترنت‌بانک به صورت خودکار ادامه خواهد یافت.

■ **بدهی بانک آینده به سپرده‌گذاران ۲۴۵ هزار میلیارد تومان**
دربراره مجموع بدهی‌ها، آخرین برآوردها نشان می‌دهد بدهی بانک آینده به سپرده‌گذاران حدود ۲۴۵ هزار میلیارد تومان و بدهی به بانک مرکزی (شامل اصل و وجه التزام) حدود ۵۰۰ هزار میلیارد تومان است. دارایی‌های بانسک آینده نیز قابل توجه‌اند، اما قیمت‌گذاری آنها قدیمی است و نیاز به ارزیابی مجدد دارد. در صورتی که دارایی‌ها کفایت نکنند، طبق ماده ۸ برنامه هفتم، اموال سپرده‌داران مقصر از طریق مراجع قضایی قابل وصول خواهد بود.

پروژه‌هایی مانند ایران‌مال نیز پس از تکمیل، مولدسازی و قیمت‌گذاری، به فروش گذاشته می‌شوند. درآمد حاصل از فروش این دارایی‌ها صرف تسویه بدهی‌ها خواهد شد. اولویت پرداخت با نهادهای بانک شهردارى، تأمین اجتماعی، سازمان امور مالیاتی و بانک مرکزی است و در نهایت، سپه‌مداران عادى در صف آخر قرار دارند.

در بررسی نحوه تخصیص تسهیلات، مشخص شد حدود ۹۰ درصد تسهیلات بانک آینده به افراد و شرکت‌های وابسته به خود بانک پرداخت شده، در حالی که سقف قانونی برای چنین تسهیلاتی تنها ۳ درصد سرمایه نظارتی است. این تخلف ساختاری، یکی از عوامل اصلی بحران مالی بانک بوده است. درباره مسؤولیت هیات‌مدیره و هیات‌عامل بانک آینده، غنی‌آبادی اعلام کرد آنها فاقد مسؤولیت مستقیم در این بحران هستند. هیات‌مدیره جدید بانک ملی نیز حدود یک ماه پیش منصوب شده و همکاری مؤثری در اجرای فرآیند «گزیر» نداشته‌اند. نسبت کفایت سرمایه بانک آینده حدود ۴ درصد است، در حالی که طبق قانون باید حداقل ۸ درصد باشد. از سال ۱۴۰۰ تاکنون حدود ۵۰ هزار میلیارد تومان افزایش سرمایه در شبکه بانکی انجام شده و سرمایه کل از ۳۳۰ هزار میلیارد تومان به ۸۵۰ هزار میلیارد تومان در پایان سال ۱۴۰۳ رسیده است. پیش‌بینی می‌شود این رقم تا پایان سال جاری به ۱۵۰۰ هزار میلیارد تومان برسد. در نهایت، برای سپه‌مداران خرد نیز راهکارهایی در نظر گرفته شده است. آنها می‌توانند سهم خود را با بالاترین قیمت یک‌سال اخیر به صندوق ضمانت سپرده‌ها واگذار کنند و رضایت آنها از طریق سازوکارهای تسویه جلب خواهد شد.

شنبه ۲ آبان ۱۴۰۴
وطن‌امروز | شماره ۴۴۴۵
[**اقتصادی**]

معرفی کتاب

حرف‌هایی با دخترم درباره اقتصاد

کتاب «حرف‌هایی با دخترم درباره اقتصاد» اثر یانیس واروفاکیس، اقتصاددان یونانی، اثری استثنایی برای همه کسانی است که اقتصاد را علمی پیچیده و خشک می‌دانند. واروفاکیس که خود استاد دانشگاه و وزیر اقتصاد سابق یونان بوده، در این کتاب با زبانی ساده و به دور از هر گونه فرمول و اصطلاح فنی، به شکلی داستان‌وار، مهم‌ترین مفاهیم اقتصادی را برای نوجوانان و بزرگسالان توضیح می‌دهد. او این کتاب را در پاسخ به پرسش‌های دختر نوجوانش درباره معنای واقعی اقتصاد و علت وجود نابرابری‌های بزرگ در جهان نوشته است. رویکرد اصلی نویسنده در این کتاب، نشان دادن این موضوع است که اقتصاد در واقع علمی درباره زندگی و روابط بین انسان‌هاست، نه فقط اعداد و ارقام. نویسنده در قالب نامه‌هایی به دخترش، به پرسش‌های بنیادینی می‌پردازد که در ذهن بسیاری از ما وجود دارد: چرا ثروت در جهان اینقدر ناعادلانه تقسیم شده است؟ پول از کجای آید و چرا این‌قدر مهم است؟ بحران‌های اقتصادی مانند رکود بزرگ چگونه به وجود می‌آیند؟ آیا سرمایه‌داری تنها سیستم ممکن است؟ واروفاکیس برای پاسخ به این سوالات، از تاریخ و داستان‌های واقعی کمک می‌گیرد. او توضیح می‌دهد که مفاهیمی مانند پول، سود، سرمایه و بدهی، بر ساخته‌های اجتماعی هستند که انسان‌ها برای سازماندهی به زندگی خود اختراع کرده‌اند، بنابراین می‌توان آنها را تغییر داد. ویژگی برجسته این کتاب، زبان صمیمی و قابل درک آن برای همگان است. واروفاکیس اقتصاد را از برج عاج اکادمیک پایین می‌آورد و آن را به موضوعی جذاب و مرتبط با زندگی روزمره همه ما تبدیل می‌کند. او به جای ارائه پاسخ‌های قطعی، ذهن خواننده را به چالش می‌کشد و او را به تفکر و پرسش‌گری بیشتر دعوت می‌کند. این کتاب نه‌تنها مقدمه‌ای کامل بر اقتصاد برای نوجوانان است، بلکه برای بزرگسالانی که می‌خواهند بدون غرق شدن در پیچیدگی‌های ریاضی، درکی اساسی از نیروهای اقتصادی حاکم بر جهان به دست آورند، یک راهنمای ایده‌آل محسوب می‌شود. «حرف‌هایی با دخترم درباره اقتصاد» در نهایت به خواننده می‌آموزد که اقتصاد را نه به عنوان یک سر نوشت اجتناب‌ناپذیر، بلکه به عنوان زمینه‌ای برای اقدام و تغییر ببگرد.

اخبار

امسال آبرسانی به ۱۲۰۱ روستا به پایان رسید

مدیرعامل شرکت مهندسی آب و فاضلاب اعلام کرد تا پایان مهر امسال، آبرسانی به ۱۲۰۱ روستا به پایان رسید و بیش از ۱۱۳ هزار نفر از جمعیت روستایی کشور از آب شرب سالم و پایدار بهره‌مند شدند.

هاشم امینی اعلام کرد تا پایان مهر، آبرسانی به ۱۲۰۱ روستا به پایان رسید و بیش از ۱۱۳ هزار نفر از جمعیت روستایی کشور از آب شرب سالم و پایدار بهره‌مند شدند. وی با اشاره به اینکه طبق برنامه سال جاری، آبرسانی به ۲۰۰۰ روستا باید انجام می‌شد، گفت: تاکنون بیش از نیمی از این هدف محقق شده است.

به گفته او، طرح جهاد آبرسانی با هدف تحقق عدالت اجتماعی و تأمین آب شرب و بهداشت پایدار برای مناطق روستایی اجرا می‌شود و یکی از اولویت‌های وزارت نیرو و شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور به شمار می‌رود. رئیس هیات‌مدیره شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور همچنین از رفع تنش آبی در ۵۵۲ روستا از ابتدای امسال خبر داد و تأکید کرد: در استان‌هایی مانند خوزستان، خراسان رضوی، کرمانشاه و مازندران پیشرفت‌های چشم‌گیری در تأمین، انتقال و توزیع آب انجام شده است. امینی با بیان اینکه هزاران نیروی جهادی و متخصص در اجرای این طرح ملی مشارکت دارند، آن را نمادی از اراده و همبستگی ملی خواند و ابراز امیدواری کرد تمام تعهدات تا پایان سال به‌طور کامل محقق شود.

اندونزی خواستار استفاده از تجارب ایران در حوزه آب و برق شد

وزیر کار و مسکن اندونزی با اشاره به نیاز این کشور برای استفاده از تجارب ایران در حوزه آب و برق از آمادگی اندونزی برای توسعه همکاری‌ها با ایران در این حوزه خبر داد. عباس علی‌آبادی، وزیر نیرو، در حاشیه کنفرانس وزرای مسؤول آب سازمان همکاری اسلامی (OIC) که در شهر جده عربستان برگزار شد، با «دودی هانگودو» وزیر کار و مسکن اندونزی دیدار و گفت‌وگو کرد.

در این نشست ۲ طرف درباره تقویت همکاری‌های مشترک میان ایران و اندونزی تبادل نظر کردند. وزیر نیرو ضمن دعوت از همتای اندونزی‌ایی برای بازدید از پروژه‌های شاخص آب و برق ایران، به‌ویژه سدهای برق آبی، بر علاقه ایران برای همکاری‌های دوجانبه با اندونزی در صنعت آب و برق تأکید کرد.

بدهی آمریکا به ۳۸ تریلیون دلار افزایش یافت

در بحبوحه تعطیلی دولت فدرال، بدهی ناخالص ملی دولت ایالات متحده از ۳۸ تریلیون دلار فراتر رفت که نشان‌دهنده انباشت سریع بدهی در ترازنامه آمریکاست. طبق توضیحات دفتر پاس‌خگویی دولت، برخی پیامدهای افزایش بدهی دولت برای آمریکایی‌ها شامل هزینه‌های بالاتر استقراض برای مواردی مانند وام مسکن و خودرو، دستمزدهای پایین‌تر از سوی شرکتهایی که پول کمتری برای سرمایه‌گذاری در دسترس دارند و کالاهای و خدمات گران‌تر است. مایکل پترسون، رئیس و مدیرعامل «بنیاد پیتر جی. پترسون» نیز در بیانیهای گفت: رسیدن به ۳۸ تریلیون دلار بدهی در طول تعطیلی دولت، آخرین نشانه نگران‌کننده‌ای است که قانونگذاران به وظایف اولیه خود عمل نمی‌کنند. پترسون افزود: همراه با افزایش بدهی، هزینه‌های بهره نیز افزایش می‌یابد که اکنون سریع‌ترین بخش در حال رشد بودجه هستند.